

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 05/06/2020)

Tình hình nổi bật

Tân chỉ huy Cảnh sát biển Philippines (PCG), Phó Đô đốc George Ursabia trong bài phát biểu bổ nhiệm hôm 1/6 đã chỉ đạo tất cả các nhân viên PCG tăng cường kiểm soát cảng, trong đó phải bao gồm các biện pháp kiểm dịch với tất cả các tàu đi qua vùng biển của Philippines. Ursabia yêu cầu nhân viên PCG được đào tạo về việc sử dụng các thiết bị mới nhất để chống khủng bố hàng hải, cướp biển, bắt cóc đòi tiền chuộc, buôn lậu và các mối đe dọa khác đối với an ninh, đặc biệt là ở khu vực ZamBaSulTa (Zamboanga, Basilan, Sulu, và Tawi-Tawi).

Bộ trưởng Quốc phòng Philippines Delfin Lorenzana cho biết hôm 3/6 rằng Philippines không có kế hoạch quân sự hóa đảo Thị Tứ do không có bất kỳ mối đe dọa tấn công nào vào Thị Tứ và tám hòn đảo khác do Philippines chiếm đóng. Đoạn đường nối bãi biển sẽ cho phép quân đội vận chuyển nhu yếu phẩm để sửa chữa đường băng và cảng cho ngư dân dự kiến sẽ đi vào hoạt động vào ngày 12/6, và điều này không có nghĩa là thiết bị quân sự sẽ được thiết lập trên đảo.

Ek Tha, NFN Hội đồng Bộ trưởng Campuchia, ngày 4/6 bình luận về thông điệp của Thủ tướng Hun Sen khi kêu gọi nước ngoài hợp tác xây dựng cảng biển mới ở Sihanouk. Ông cho rằng thông điệp ngoại giao của Thủ tướng là rõ ràng, mạch lạc khi ông Hun Sen đề cập tới việc xây dựng các cảng tàu mới và các trung tâm an ninh biển ở tỉnh Sihanouk. Thông điệp là thay cho việc chỉ trích Phnom Penh đang ủng hộ Trung Quốc, thì hãy cùng nhau có hành động thực để giúp đỡ Campuchia.

Tờ Sankei, Nhật Bản ngày 5/6 đưa tin hai tàu hải cảnh Trung Quốc đã hoạt động liên tục trong vòng 53 ngày ở vùng tiếp giáp lãnh hải của quần đảo Senkaku, Nhật Bản. Theo Cảnh sát biển Nhật Bản, có một tàu được trang bị một thứ giống như súng máy. Cảnh sát biển Nhật Bản đơn vị số 11 đã cử một tàu ra cảnh báo tàu Trung Quốc không được tiếp cận lãnh hải.

Góc nhìn Quốc tế

+ Châu Âu - Mỹ:

Daniel Russel, cựu Trợ lý Ngoại trưởng Mỹ ngày 3/6 dự báo Biển Đông sẽ là 1 trong 3 nguy cơ (bên cạnh Hồng Kông và Đài Loan) có thể làm bùng nổ “Chiến tranh Lạnh” Mỹ - Trung. Dù hai bên không xảy ra va chạm hay đối đầu nghiêm trọng tại Biển Đông kể từ sau vụ va chạm của máy bay EP-3 năm 2001 nhưng quan hệ giữa hai bên trong 03 năm trở lại đây đang xấu đi nhanh chóng và vai trò của các công cụ kiểm soát và ngăn ngừa khủng hoảng đang ngày một suy giảm. Ông cho rằng các nhân tố như việc hai bên tăng cường hoạt động trên thực địa, thiếu vắng lòng tin chiến lược, không có các kênh đối thoại hiệu quả và để những “cái đầu nóng” chi phối sẽ khiến một sự cố leo thang thành xung đột, và khiến một xung đột bùng nổ thành đối đầu quân sự và có thể là còn tệ hơn thế.

James Kraska (Đại học Hải chiến Mỹ), ngày 3/6 cho rằng có sự khác biệt đáng chú ý về ngôn từ trong công thư của Mỹ: mô tả yêu sách của Trung Quốc bằng cụm từ "yêu sách phi pháp" thay vì “yêu sách quá mức”. Chữ "quá mức" được đẩy mạnh dưới thời cựu tổng thống George W. Bush và Barack Obama. Chuyên gia Kraska chỉ ra “hiện nay (sự thay đổi này) chứng tỏ quan điểm mạnh mẽ hơn”.

Derek Grossman (RAND, Mỹ) ngày 4/6, đăng trên trang Twitter cho rằng tin đồn sau là có cơ sở: Việt Nam đang cân nhắc triển khai lại hoạt động thăm dò tại 06-01 mùa Hè này ở Biển Đông. Derek, trong một 1 bình luận tiếp theo trên Twitter dẫn lại bài viết của tác giả Hoàng Việt (Đại học Luật TPHCM), trong đó khẳng định “thông tin mới nhất cho biết, hiện nay Chính phủ Việt Nam đang xem xét khả năng khai thác trở lại lô 06-01.”

+ Các nước khác:

Shyam Saran, nguyên Thứ trưởng BNG Ấn Độ, chuyên viên nghiên cứu cao cấp Trung tâm Nghiên cứu Chính sách, ngày 2/6 cho rằng, đối với những tranh chấp lãnh thổ như với Ấn Độ, Biển Đông, Hoàng Hải, Trung Quốc sẽ theo đuổi thay đổi nguyên trạng, từ đó từng bước thay đổi cán cân sức mạnh và tiến tới khẳng định ưu thế thống trị của mình. Các hành động của Trung Quốc được thực hiện riêng lẻ và có thể được coi là không đủ đạt mức độ đe dọa để phải sử dụng đến các

biện pháp đáp trả mạnh hay dùng đến quân sự. Tuy nhiên, theo thời gian, chuỗi sự việc “riêng lẻ” đó sẽ dẫn đến những thay đổi lớn về cán cân sức mạnh trên thực địa. Cần phải hiểu rõ chiến thuật này và đưa ra chiến lược đối phó hiệu quả. Hiện tại, Ấn Độ không chú ý một liên minh quân sự với Mỹ. Nhưng xây dựng và tăng cường một liên minh vững mạnh và đủ sức đối trọng giữa các cường quốc chung mối quan ngại về Trung Quốc là một chính sách khôn ngoan.

Cựu Đại tá hải quân Ấn Độ Sarabjeet Parmar ngày 3/6 nhận định hoạt động trồng rau trên Hoàng Sa là một phần trong toan tính của Trung Quốc nhằm diễn giải "một cách chọn lọc" các điều khoản của Công ước Liên hợp quốc về Luật biển(UNCLOS) theo hướng có lợi cho họ và biến các thực thể ở Hoàng Sa thành "đảo", có lãnh hải, vùng tiếp giáp, vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa riêng. Điều 121 của UNCLOS quy định tiêu chí xác định "đảo" là vùng đất tự nhiên có nước bao bọc và luôn ở trên mặt nước khi thủy triều lên, có khả năng duy trì điều kiện cho con người đến ở và có đời sống kinh tế riêng. Nếu các thực thể có thể canh tác nông nghiệp, hoạt động mua bán hàng hóa có khả năng diễn ra. Khi hàng hóa được mua bán, trao đổi, đời sống kinh tế sẽ hình thành. Việc đặt tên cho các thực thể và trồng trọt đều là hoạt động nhằm thể hiện chủ quyền. Trung Quốc tính toán rằng cùng với thời gian, các hoạt động này sẽ giúp củng cố yêu sách chủ quyền của họ ở Biển Đông.

TS. Stephen Nagy, Đại học Quốc tế Christian ngày 4/6 cho rằng cần phải có một chiến lược thông minh đối với Trung Quốc, chứ không phải một cách tiếp cận đối đầu như Chính quyền Trump đang làm. Học giả nhận định Chính quyền Trump đang sử dụng những lý lẽ về văn hóa và sắc tộc để tập hợp lực lượng cho quan điểm cứng rắn đối với Trung Quốc. Hơn nữa, chiến lược đối với Trung Quốc vẫn chưa rõ ràng và thiếu đi mục tiêu. Nếu Trump tiếp tục đặc cử, cách tiếp cận như hiện nay sẽ đem tới hậu quả khó lường và nghiêm trọng cho đồng minh và bạn bè của Mỹ. Những bạn bè của Mỹ như Nhật Bản đều duy trì quan hệ kinh tế với Trung Quốc và tìm cách kiềm chế hành động của Bắc Kinh mà đi ngược lại luật quốc tế. Vậy nên, chuyên gia khuyến nghị chiến lược thông minh là nên nhắm vào việc Trung Quốc thực hiện 5 nguyên tắc chung sống hòa bình và nâng cao hiểu biết về cơ chế hoạt động nội bộ của Trung Quốc cả về chính trị và kinh tế để đảm bảo người dân hiểu về phía Trung Quốc.

GS Carl Thayer, Đại học New South Wales, Úc, trao đổi với BBC News Tiếng Việt hôm 4/6, nhận định quyết định hoãn chấm dứt Thỏa thuận các lực lượng thăm viếng giữa Mỹ và Philippines(VFA) thực chất là do việc Duterte nghiêng về với Trung Quốc trong bốn năm qua không mang lại lợi ích kinh tế gì cho Philippines như dự đoán ban đầu và Trung Quốc tiếp tục thúc đẩy việc khẳng định quyền kiểm soát các đảo và vùng biển mà Philippines tuyên bố chủ quyền. Đồng thời, Mỹ cũng đã hết sức cố gắng để không cho mối quan hệ song phương xấu đi đến mức rạn nứt. Về phản ứng của Trung Quốc, Carl Thayer cho rằng Trung Quốc sẽ tính toán đường dài và sẽ tinh tế trong việc gây áp lực lên Philippines. Nếu VFA không bị bãi bỏ, Việt Nam, Malaysia và Indonesia đều được hưởng lợi từ liên minh Mỹ - Philippines.

Tờ The Wire 5/6, đưa tin trong họp báo trực tuyến, khi được hỏi về khả năng Úc được mời dự tập trận Malabar, Thứ trưởng đặc trách Châu Á BNG Ấn Độ Vijay Thakur Singh cho biết hai bên không thảo luận về các cuộc tập trận cụ thể. Về Thỏa thuận Hỗ trợ Lẫn nhau về Hậu cần (MLSA), “hai bên đã ký Bản ghi nhớ về Hợp tác Quốc phòng. MLSA thuộc khuôn khổ thỏa thuận đó. Theo MLSA, chúng tôi sẽ mở rộng hỗ trợ lẫn nhau trong các cuộc tập trận, huấn luyện phức hợp, hoạt động hỗ trợ nhân đạo tìm kiếm cứu nạn.... Như vậy, các căn cứ quân sự có thể được sử dụng qua lại theo những điều kiện trên”.

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.